



Zeleni kut
Vjeran Piršić

“Dobar susjed” Rockwool

Ove nedjelje održat će se još jedan u nizu prosvjeda protiv rada tvornice kamene vune Rockwool u Pićnu. Cijeli je slučaj, koji se godinama vuče medijima, postao izvrstan indikator stanja cijelog hrvatskog društva, pa i civilnog sektora. Danska tvornica Rockwool (inače proizvodi dobar izolacijski materijal, što priznaju i mnogi zaštitari okoliša u svijetu, jer se njegovom ugradnjom u zgrade gubi manje energije) došla je u Hrvatsku i realizirala prošle godine najveću (75 milijuna eura) greenfield investiciju. Dobila je nevjerojatno velike povlastice (o kojima hrvatske tvrtke mogu samo sanjati). Za samo milijun eura Rockwoolu je prodano 510.000 kvadrata kvalitetne istarske zemlje (prigodno nazvane šikarom). Povlastice su bile toliko velike da je i Vijeće Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja donijelo odluku u studenome 2007. o pokretanju postupka nadzora državnih potpora koje su dodijeljene tvrtki Rockwool Adriatic iz Potpićana s obzirom na to da postoji opravdana sumnja da su dodijeljene suprotno odredbama Zakona o državnim potporama. Rezultati istrage još se ne znaju. Ključni dokument za dozvolu rada, Studiju utjecaja na okoliš izradila je legendarna tvrtka Ekoneg. Gdje god se očekuje svinjarija u okolišu, izrađuju se studije koje nas uvjeravaju da je upravo ono što investitori žele najbolje za bivše samoupravljače na brdovitom Balkanu.

Participacija građana u javnoj raspravi u sklopu upravnog postupka procjene utjecaja na okoliš bila je tragikomična. Glavni način pozivanja ljudi na nju bili su – oglasi polijepljeni na bandere. Za izvođenja radova zabilježene su kojekakve nepravilnosti; npr. na gradilištu je pronađeno desetak poljskih radnika bez dozvola (ožujak 2007.) te su protjerani iz RH. Puno su gora znatna odstupanja od legalno ishodene građevinske dozvole (s naknadno utvrđeno katastrofalnim posljedicama za okoliš), pri čemu je na to zažmirio nadzorni organ, opet Ekoneg. Država je reagirala primarno zaštitivši interese investitora, a ne svojih građana. Pri pokušaju pokretanja proizvodnje u Pićnu dogodilo se neprimjerno lobiranje Veleposlanstva Kraljevine Danske i Europske komisije (pismo Christiana Danielssona, v.d. direktora Opće uprave za proširenje). U ovom trenutku čini mi se naj-

Gdje god se očekuje svinjarija u okolišu, tvrtka Ekoneg izrađuje studije koje nas uvjeravaju da je najbolje upravo ono što investitori žele

važnijim fokusirati se na dva momenta: (ne) donošenje strateške odluke o namjeni prostora središnje Istre i reagiranju “zelenog pokreta” i/ili civilnog društva.

Što se tiče prvog pitanja, odgovor je jasan: nitko kod nas ne promišlja prostor na strateški način. Tu ne mislim (samo) na demografsku politiku, nego na nužno prevrednovanje poljoprivrednog prostora u kontekstu sve prisutnije krize hrane. Razumno je pretpostaviti da će se prije ili poslije pojaviti problem nemogućnosti kupnje (dovoljno) hrane na svjetskom tržištu. Potrebno je očuvati sve rjeđa poljoprivredna područja za povećanje proizvodnje hrane da bi se moglo prehraniti domaće stanovništvo. Za drugo pitanje, aktivnosti civilnog društva, najkraće se može reći da je pokazao sve loše prikrivene slabosti. Ovo je bio najbolji slučaj (da se reagiralo na vrijeme) da se pokaže snaga samoorganizacije građana. Ali krenulo se pogrešnim smjerom. Kampanja protiv Rockwoola primjer je katastrofalno vodene kampanje jer se, umjesto sofisticirano vodene i dobro fokusirane, krenulo u (pre)široko kampanju prepunu parola umjesto da su se poduzeli najlogičniji i najučinkovitiji koraci, kao što je zahtjev za oduzimanje licencije tvrtki koja je nadzirala radove. Umjesto toga, tražilo se ponavljanje javne rasprave za tvornicu koja je već imala pravomoćnu građevinsku dozvolu. Priča o Rockwoolu u mnogočemu je priča o svima nama. I kada u nedjelju u podne (kada započne prosvjed) bude zazvonilo zvono crkve u Pićnu, to će biti zbog svih nas.

